

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen. Dat reeds veel nummers drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. Al de verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels :

581. Van veehoeder tot edelman. — 581b. De arme vioolspeler. — 582. Een soldaat in Abessinië. — 582a. De heks van Zuidkooite. — 583. Een onverwacht wederzien. — 584. Sinterklaas op het eiland. — 585. De jonge Berggids. — 586. Avonturen op Kerstavond. — 587. Een treffende belooning. — 588. Een angstige Drie-Koningenavond. — 589. De bekentenis van Jan Klarens. — 590. Het drama in de kerk. — 591. De stem van de Zee. — 592. De Weeze van 't Torenhof. — 593. De Dwingeland van 't Torenhof. — 594. De Vrek van de Ardennen. — 595. De Zeeroovers van Duinkerke. — 596. Het Drama op de Schelde. — 597. De boer van het Scheldehof. — 598. De Lotgevallen van Nellie Blanckaart. — 599. De nachtwaker van Borgdamme. — 600. Fritsje. — 601. Het verborgen gelddoosje. — 602. Naar den dieptrik. — 603. Hoe Paul zijn vader redde. — 604. Het Geheim van den Eik. — 605. De Huichelaar van het Wolfenhof. — 606. De Zwarte tijd. — 607. De Kinderroof. — 608. Bannelingen naar Siberië. — 609. De dochter van den Banneling. — 610. De Verrader van zijn Vader. — 611. De Overste van de Cow-Boys. — 612. Een tocht onder den grond. — 613. Babel-Klaas. — 614. De Schrik van Gerard. — 615. Een Zwerver in de Ardennen. — 616. De Klop op het Venster. — 617. De Zwarte Hond. — 618. Een trouwe Broeder. — 619. De Wraak van Dolf. — 620. De Heks van de Vogezen. — 621. De Schat onder het kussen. — 622. Een onvergetelijke reis. — 623. Een veelbewogen Vacantie. — 624. Drie maanden Smokkelaar. — 625. Een vreemde ontmoeting. — 626. Een Jongen aan de Grens. — 627. De Dochter van den Schipper. — 628. Door Cow-boys gered. — 629. De Schurk. — 630. De Laatste Reis. — 631. Het Spook in de Ardennen. — 632. De Schaper van de Heide. — 633. Een gevecht om zijn Leven. — 634. Mislukt Verraad. — 635. Een vreemde avond. — 636. Een Rus in Vlaanderen. — 637. De Koe-wachter van 't Zeehof. — 638. De Kerstavond van den Zwerver. — 639. De Oudejaarsavond van den Herder. — 640. De Cow-Boy van de Witte Hoeve. — 641. In den Sneeuwstorm. — 642. — De Zeeduivel. — 643. De Veroordeelde van Aardenburg. — 644. Het Berouw van den Roover. — 645. Het Kwakzalversoproer. — 646. Een Weldoener. — 647. De Jacht op den Dief. — 648. De Bedelaar van de Peel. — 649. Het Geblaf inden Nacht.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekenwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 652

A. HANS

Een vreeselijke reis

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Kontich.

Een vreeselijke Reis

I.

Klaas Bonten, een één en twintigjarige jongeling, werkte op een stukje land, tusschen het dorp Putte en de stad Mechelen. Een vroolijk voorjaarszonnetje scheen over de streek en gaf alles een bekoorlijk uitzicht. De vogels kwetterden in de boomen. In de verte rees de hooge Sint-Romboutstoren van Mechelen op, die de streek beheerschte. Toch leek Bouten er niet zoo welge-luimd uit. Nu en dan zuchtte hij zwaar.

— Klaas! klonk het plots.

De jongeling keek op en zag een dertienjarigen knaap op hem afkomen, René, zijn jongeren broer.

— O, Klaas, zei deze, vader loopt weer dronken in het dorp. Ik zag het, toen ik van school

kwam. Jongens bespotten hem. Ik was zoo beschaamd en kom het u gauw zeggen.

— Ik had het wel gevreesd, antwoordde Klaas verbitterd. Hij houdt natuurlijk nakermis. Iedereen werkt weer, maar vader is dronken. Het is droevig. En bespotten ze hem?

— Ja. Jongens loopen er rond, en trekken aan zijn jas. Ik kon het niet aanzien!

Klaas gooide zijn schop neer en zei:

— Ga naar tante Fien, en blijf er tot ik u kom halen! Ik zal eens gaan kijken.

Bonten trok zijn vest aan, en met vlugge stappen verliet hij den akker.

— Vader, vader toch! mompelde hij. Wat doet ge ons een verdriet aan? Die vervloekte drank! We gaan er geheel door ten onder. 't Is moeders dood geweest ook. En 't is vaders schuld, dat Emma gaan dienen is.

Klaas behoorde inderdaad tot een droevig gezin. Een vader, die veel dronk en dan altijd ruzie maakte. De ziekelijke moeder had moeten slaven en zwoegen, om alles recht te houden, en was verleden Winter overleden. Emma, de dochter, liep na een ruzie met vader, weg en diende op een hoeve in de buurt. Jozef, de oudste broeder, was getrouwd en naar Antwerpen getrokken, waar hij aan de haven werkte. Hij kwam zelden naar huis. Alleen Klaas bleef op de hoeve, meer om zijn jongsten broer dan om vader, die veel met

hem twistte. Toch kon Klaas niet verdragen, dat men zijn vader op het dorp voor den gek hield.

Weldra kwam hij hier aan. Eensklaps ergerde hij zich weer. Vlak bij de kerk waggelde vader, die daarbij gekke gebaren maakte; joelende kinderen liepen rond hem en trokken aan zijn jas. Ook enkele groote menschen stonden te lachen. Nijdig schoot Klaas toe. Hij duwde eenige jongens op zij.

— Maak dat ge weg komt! riep hij. Kom, vader, vervolgde hij dan, ga mee naar huis. Ge moet gaan slapen.

— Ja, naar huis, stotterde de man. Ge zijt een brave zoon; ge helpt me. Slaat op die stoute jongens. Wat maken ze lawaai! Ik ben immers niet dronken. Ik heb maar een paar glazen bier binnen. Ik ben zoo nuchter als gij! Ja, naar huis toe en lekker slapen. Maar kom eerst nog eens bij Jan binnen. Ik tracteer. Jan heeft goed bier. We pakken er nog een...

— Neen, vader, nu geen herberg meer binnen. Naar huis! Ze spotten al genoeg met u! antwoordde Klaas nijdig.

Hij trok zijn vader mee, die nog wat tegenstribbelde. Het was een vernederende tocht voor den jongen Bonten, die wel merkte, dat enkele voorbijgangers hem spottend aankeken, en anderen medelijdend.

Hij bracht vader op het reeds zeer vervallen

hoefje, en hielp hem te bed, waar de dronkaard weldra in slaap viel. Klaas ging terug naar buiten en balde de vuist.

— Die vervloekte drank! zei hij. O, was het niet voor René, dan liet ik alles in den steek en trok ik er ook uit. 't Is hier een verloopenen boel en 't zal nog verergeren. We raken de straat op. Ik heb den moed niet meer om alles recht te houden. En wat helpt mijn werk? We zullen weldra in diepe schulden zitten. Ik kan het alleen niet af en vader werkt onregelmatig. Een deel van ons land vervuult al. Vader, vader, ziet ge dat niet in? Drinken en in de herbergen geld verspelen ook!

Klaas keerde terug naar den akker, werkte nog een poosje en ging tenslotte René halen, die bij tante Fien en oom Antoon speelde.

— Is 't weer mis met vader? vroeg oom, een broer van Klaas' overleden moeder.

— Ja...

En de arme jongen vertelde, hoe hij zijn vader op het dorp aangetroffen en naar huis geleid had.

— Zoo kan het niet blijven duren, vervolgde Klaas. Heel onze boel vervalst! Ik sta veel dagen voor alles alleen. Straks kan ik weer de koe melken... onze eenige koe. Vroeger hadden we er vier. Verleden week heeft Miel Karrens een varken weggehaald, om zoo aan zijn geld te geraken, dat hij van vader gewonnen had met het

spel. Ik schold en raasde, maar Karrens lachte me vierkant uit en vader zei, dat het me allemaal niet aanging. We raken de straat op... 't Land bij de beek is vervuuld. Ik kan toch niet langer slaven dan van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Toen moeder leefde, werkten we met vijven... 't Zal den eigenaar ook vervelen, en, als hij de pacht opzegt, is het heelemaal uit.

— Ja, jongen, 't is erg, zei oom Antoon. Ik heb uw vader ook al dikwijls de les gelezen... dat weet ge, maar dan wordt hij kwaad. Hij is in den grond een goede man... Vroeger was hij de braafheid zelf, maar slechte kamaraden sleuren hem mee. En wie in de macht van den drank en het spel geraakt, komt er weer moeilijk van los.

Klaas en René bleven bij oom en tante avondmalen en gingen toen triestig naar huis.

Vader sliep. Klaas melkte de koe. René hielp wat bij het laatste werk en toen legden ze zich ter ruste.

Den volgenden morgen was Klaas al vroeg op. Hij werkte op de hoeve en hielp René, die naar school moest. Om een uur of negen hoorde Klaas zijn vader, die slecht geluimd en met een zwaar hoofd naar buiten kwam.

— Zijt ge nog niet op het land? vroeg hij

norsch aan Klaas, die nu ook driftig werd en nijdig antwoordde:

— Neen! Wat moet ik daar alleen gaan doen? Ik krijg het werk toch niet af, en geld om een knecht te huren is er niet, want ge verdrinkt en verspeelt alles. O, vader, wat moet het hier worden? Zoo kan het niet voortgaan. Gisteren zijt ge dronken geweest, eergisteren, Zondag ook, en Zaterdag scheelde het niet veel.

— Daar hebt ge niets mee te maken! riep de boer woedend uit. Ik zal doen, wat ik wil, hoort ge dat? Het zijn mijn centen, die ik verdrink en van mijn zoon wil ik geen lessen krijgen.

— Maar vader, ziet ge dan niet, dat we ten onder gaan. We zullen weldra van de hoeve gezet worden. Er is nog een groote rekening van de meststoffen... een andere van veevoeder...

— Och, ge overdrijft! beweerde Bonten nu toch kalmer.

— Neen, vader, ik overdrijf heelemaal niet! En denk eens aan René! De arme jongen wordt bespot om uw gedrag. Waarom dat drinken. We konden zoo gelukkig leven.

— Ge zaagt er veel te veel over! En nu staat ge uw tijd te verleuter. Ge moest al lang op het land zijn, in plaats van baas te willen spelen over uw vader!

— Ja, ik verleuter mijn tijd, al weken en maanden. Daar hebt ge gelijk in! Ik zou beter

doen als Jozef: weg trekken en elders een baantje vinden. Ware het niet voor René, ik deed het selfens. Ge maakt een hel van ons huis. 't Is uw eigen schuld, dat uw kinderen u verlaten.

— O, trekt er allemaal maar uit! tierde Bonten woedend. Dan zal ik ten minste gerust kunnen leven.

— Ja, en naar de herberg loopen tot ge geen cent meer hebt. Ze zullen hier alles verkoopen, en gij komt in een vagebondenkolonie terecht.

Klaas greep een spade en ging naar het land. Het hinderde hem erg, dat hij zoo tot zijn vader moest spreken.

— Maar wat helpt het, of ik vriendelijk ben! klaagde hij verdrietig. Vader wordt een verstokte dronkaard...

II.

Eenige tijd verliep en de toestand beterde niet. Vader, die sommige dagen niet dronk en dan wat meewerkte, verviel telkens toch weer in het oude kwaad.

Op een Zondagavond was hij weer dronken thuis gekomen. Een rekening van meststoffen had hij niet kunnen betalen en de handelaar dreigde met den deurwaarder. Toen brak er weer

een hevige ruzie uit tusschen Bonten en zijn zoon, die kwaad weggelopen was. Klaas slenterde nu op den Maandagmorgen langs het veld. Hij was geheel ontmoedigd.

— Wel, Klaas, aan 't rentenieren, klonk het plots vroolijk achter hem.

Een net gekleede man kwam op hem toe.

— Ha, Lodewijk, zei Klaas. Dat is ook al een tijd geleden, hé, dat ik u nog gezien heb. Hoe stelt ge het?

— Goed, goed. Ik mag niet klagen.

Lodewijk had vroeger nog bij Bonten op het land gewerkt, maar was toen naar het Walenland getrokken om er in de koolmijnen meer te verdienen.

— Kunt ge het te Charleroi nog al uithouden? hernam Klaas.

— O, ja! In het eerst vaarde het wel wat, maar ik werd het vlug gewoon. 't Is er natuurlijk anders dan hier... maar voor de centen doet men ook wat, hé? Klaas, mag ik u nu eens wat vragen? We zijn oude vrienden, hé? Is het waar, wat ze van uw vader zeggen, dat hij zooveel drinkt?

— Ja, Lodewijk, het is zeer droevig. Vader ruïneert ons, met drinken en spelen. Het is hard, als ge de hoeve achteruit ziet gaan. Ik kan er alleen niet tegen op en ik denk er over, ook elders den kost te gaan verdienen.

— Wel, trek mee naar Charleroi. Klaas! Ge zijt een sterke kerel, en zult goed in de mijnen kunnen werken. Ik bezorg er u gemakkelijk een plaats.

— Ik zou het er nooit wennen.

— Dat zegt ge nu. Ik dacht het ook en 't valt me mee. Gaston, Robert en Jef, allen jongens uit ons dorp, zijn er al ingeburgerd. Ge zult er nog meer bekenden zien. En daarbij het geld, jongen! Wat moet ge doen, als het bij u mis loopt? Bij een boer dienen! 't Zou dom zijn, voor een klein loon te werken, als ge in de Walen meer kunt opstrijken.

En Lodewijk Mulders sprak verleidelijk over zijn voorstel. Klaas luisterde. O, het lokte hem wel aan, om alles in den steek te laten en de ellende hier te ontvluchten, en vader niet meer dronken uit de herberg te moeten halen.

— Maar wat zal er dan met René gebeuren? mompelde hij. De arme knaap wordt het slachtoffer van mijn vertrek. En toch, eens zal de tijd komen, dat ik ergens een plaats moet zoeken.

Zoo redeneerde Klaas bij zich zelf. 't Zou voor hem een zware vernedering zijn, als hij hier alles zag verkoopen, en dan een baantje moest gaan zoeken. De zoon van een uitgeschudde boer, hij hoorde de menschen al spotten.

— Neen, zei hij, dat niet! 't Zou te vernede-

rend zijn. René moet dan maar bij tante op de hoeve gaan.

— Wel, wat denkt ge ervan? vroeg Lodewijk. Toe, jongen, ga mee, drong hij aan. 't Zal een heel ander leven voor u zijn. Ge moet toch eens aan u eigen denken ook. Als ge spaarzaam zijt, kunt ge daar een flinken duit overhouden.

— Ja, Lodewijk, ge hebt gelijk, ik moet ook voor mijn eigen toekomst zorgen. Ik heb mijn vader dikwijls gewaarschuid, maar hij wil niet luisteren. Ik ga met u mee. Ik zal aan oom Antoon vragen, of hij voor René wil zorgen. Ik word mijnwerker. 't Zal me eerst wel hard vallen, want ik houd zoo van de buitenlucht.

— Flink gesproken, jongen! Onze kolonie zal ginder vergrooten. Ge zult er u goed vermaken. Charleroi is een plezierige stad.

Lodewijk sprak nog eenigen tijd voort en dan verlieten de jongelingen elkaar. Binnen twee dagen zouden ze vertrekken.

Toen Klaas weer alleen was, voelde hij een oogenblik een beetje wroeging en het was alsof iemand hem verweet, dat er nu niemand meer zou zijn, om op vader te letten, en deze vlugger naar den dieperik zou gaan.

— Maar vader luistert niet naar goeden raad, mompelde Klaas. Als ik hier blijf, drinkt hij toch ook. Geen verkooping, waar de menschen uit het dorp op afkomen, geen vernederingen en

spot. Ik moet weg! Dan maar naar Charleroi; ik zal het er wel gewoon worden. Arme René! Ge zult me erg missen. 't Is vaders schuld, dat we in zulk een ellendigen toestand zitten. Hij jaagt ons allen uiteen. Jozef bekommert zich niet meer om ons.

Verbittert slenterde Klaas wat rond en ging dan naar zijn oom Antoon en tante Fien, aan wie hij alles uitlegde. Oom gaf Klaas gelijk en zei:

— Ge hebt goeden wil genoeg betoond voor uw vader. Maar 't is al nutteloos. Ge moet nu voor uw eigen zorgen, anders geraakt ge zelf in de ellende. We zullen René bij ons nemen. Als uw vader het hem lastig maakt, ga ik oogenblikkelijk naar den burgemeester. Hij zal me bijstaan. Neen, voor uw broertje moet ge geen zorgen maken.

Het was voor Klaas een geruststelling, dat René in goede handen zou zijn. Maar René weende toch erg, toen hij alles hoorde.

— — — — —
Twee dagen waren verloopen. Het was nog vroeg, toen Klaas stil opstond. Hij voelde zich vreemd te moede. Vandaag vertrok hij dus naar het verre Charleroi. Een nieuw en onbekend leven lag voor hem. Klaas werd somber. Niettegen-

staande al de ellende, voelde hij, dat hij veel verliet, wat hem dierbaar was. Van jongsaf aan had hij op deze hoeve gewoond. Och, er waren maar weinig vroolijke dagen geweest, en toch, het vertrek woog hem zwaar!

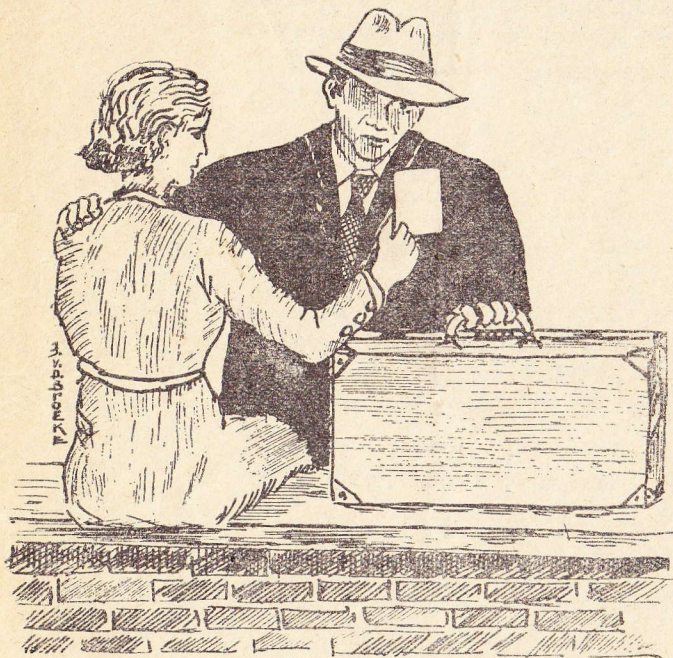
Klaas ging naar buiten en waschte zich aan de pomp. De zon scheen prachtig over het land, dat daar zoo bekoorlijk lag. Even staarde Klaas over de velden; hij kende alles heel goed, ieder wegeltje, ieder plekje en boschje. Overal had hij gespeeld en geravot. Weemoed overviel hem en met tranen in de oogen ging hij de keuken binnen, en at vlug een stuk brood. Dan stond hij op en nam zijn valies. Even keek hij naar de kamer, waar vader nog sliep. Zou Klaas hem wekken om afscheid te nemen? Gisteren was er hevige ruzie geweest over zijn vertrek en vader had toen veel gedronken.

— 't Is hard, mompelde Klaas. Maar als ik hem wek, wordt vader kwaad en scheldt hij me weer uit. Laat ik dat vermijden! Wat een geluk, dat René al van gisteren bij oom is. Het was een triestig afscheid van hem, maar hij is in goede handen. Nu moet ik gaan. Vaarwel, vader. God behoeft u, en brenge u vlug op den goeden weg. Dan kom ik dadelijk terug om u weer te helpen.

Ontroerd verliet Klaas Bonten zijn huis. Hij volgde den steenweg, sloeg dan nog een zijweg in, en kwam aan een groote hoeve. Hier

woonde zijn zuster Emma. Hij had haar eergisterenavond over zijn plan geschreven. Het meisje had haar broer gezien en kwam al aangelopen.

— Zoo, Klaas, komt ge me nog even groeten? vroeg ze somber.

— Ja, Emma. Ik vertrek. Ik weet niet voor hoe lang. Ik zal wel schrijven. Antwoord dan ook eens. Hier hebt ge het adres.

Hij overhandigde haar een papier, waar het logement van Lodewijk op aangeduid stond en waar er voor Klaas ook nog plaats was.

— 't Is erg, zoo te moeten weg trekken, vervolgde hij. Maar ik kan niets anders.

— Ja, ge hebt gelijk. 't Is geen leven met vader meer. Hij wil geen reden verstaan.

— Ge zult een oogje op René houden, hé? Hij zal zich zoo eenzaam voelen. Hij schreide gisterenavond zoo erg en klemde zich aan me vast.

— Wees gerust! Ik zal hem altijd bezoeken als ik vrij ben.

Ze groetten elkaar en bewogen verliet Klaas de boerderij.

— Ons gezin is verwoest, mompelde hij. Jozef in Antwerpen, Emma hier, ik te Charleroi, René bij oom, en vader alleen thuis. Misschien zal vader nu spijt hebben en veranderen.

Op het dorp ontmoette Klaas zijn vriend Lodewijk, en ze namen de tram naar Mechelen, vanwaar ze over Brussel naar Charleroi zouden reizen...

III.

Enkele weken waren verlopen. Klaas Bonten zat op een eng kamertje van een groot, zwart huis in een stille straat van Charleroi. Zijn makers waren uit en Klaas mijmerde. Veel vreugde had zijn verblijf in het zwarte land nog niet voor hem gebracht. De eerste dagen, toen hij in de mijn werkte, leken wel eeuwen. De donkere gangen benauwden hem. Hij miste de zon en de frissche lucht. Zijn lichaam had haast op alle plaatsen pijn gedaan, maar dit was nu over. Op zulk een schoonen Juliavond als nu, verlangde hij vurig naar zijn streek, waar het heerlijk moest zijn, om in een weide of op een boomgaard van de avondkoelte te genieten. Hier was alles zoo zwart en vuil. Van uit zijn venster zag hij fabrieksschouwen. In een donkere mijn zou hij heel den schoonen Zomer moeten doorbrengen.

Klaas stond op en verliet het huis, waar nog andere mijnwerkers kamers hadden. Hij wandelde door een paar sombere straten en kwam in het centrum van de stad, waar het veel levendiger was. In de talrijke herbergen zat het vol menschen. Ook het leven was Bonten hier tegengeval- len. Hij kon niet begrijpen, dat Lodewijk en zijn

makkers heele avonden in de kroeg zaten en, als hij er iets van zegde, kreeg hij als antwoord:

— 't Is ons eenig vermaak.

Ze lachten hem dikwijls uit en noemden hem reeds een droogstoppel, omdat hij zelden of nooit mee ging. Neen, Klaas was hier niet gekomen om zijn geld te verdrinken, maar om te sparen.

Klaas wandelde naar een park, waar hij wat in de open lucht kon zitten. De laatste berichten van huis, waren niet bemoedigend. Vader dronk nog steeds en nu dubte Klaas er weer over, of hij niet beter terug zou keeren, om nog eens te pogen zijn vader op den goeden weg te krijgen.

— Binnen twee weken, trek ik een Zondag naar huis, mompelde hij. Dan zal ik met vader nog eens ernstig spreken.

Hij bleef een tijdje zitten, en toen het donker werd, keerde hij langzaam huiswaarts.

't Was Vrijdagmorgen. Klaas was, zooals gewoonlijk, weer in de mijn gedaald. Hij moest zwaren arbeid verrichten, uit de nauwste gangen losgehakte kolen opscheppen, en ze in een wagentje naar een breedere gang vervoeren. Hier en daar pinkte een eenzaam lichtje. Men was wel gescheiden van de wereld.

Eensklaps hoorde Klaas een geweldigen slag.

die zich nog enkele malen achtereen herhaalde. Mannen kwamen aangestormd.

— Een ontploffing! Grauwvuur! riepen ze. Vluchten!

Ze holden weg en de onthutste Klaas volgde hen. Ook in andere gangen ontmoetten ze angstige mijnwerkers. Het was een ware paniek.

Plots klonk weer een slag... Naast Klaas scheen de wand open te scheuren; steenbrokken vielen meer. Klaas kreeg het erg benauwd: het was of er iets zijn adem benam.

Een geluid als 't gefluit van een trein sneed door zijn ooren... Geroep, gegil, noodkreten, allerlei stemmen schenen van heel ver te komen. Klaas stak wanhopig de armen uit... en toen viel hij neer. Hij kon de schacht niet bereiken, waar de liften snel rezen en daalden, om zooveel mogelijk menschen te redden...

Daar verdrongen zich de wanhopige mijnwerkers, die nog hoopten uit deze hel verlost te worden.

— Er is een ontploffing geweest in een mijn! klonk het angstig in de stad.

Deze vreeselijke tijding liep snel rond en de menschen stroomden aan, toen ze wisten, waar het ongeluk zich had voorgedaan. Angstige en

verschrikte familieleden verdrongen zich weldra aan de ingang. Men sloot vlug de toegangspoort. Men weende, jammerde, riep, en tierde. Zooveel moeders en kinderen beleefden nu verschrikkelijke oogenblikken. Gendarmen handhaafden de orde. Roode Kruisauto's kwamen aangereden, en dit deed de vrees bij velen, nog toenemen. Een bestuurder kwam naar de poort en riep:

— Menschen, blijft kalm. Er is inderdaad een ontploffing gebeurd. We weten echter zelf nog niet, hoe de toestand is. Er zullen oogenblikkelijk reddingsploegen uitgezonden worden. Vrees nu niet het ergste. En probeert niet om binnen te dringen. Het zou ons werk bemoeilijken. We houden u op de hoogte.

De man verdween weer. Stil bleef de menigte nu wachten op het eerste nieuws. Een koortsachtige spanning greep al die menschen aan. Moedige mijnwerkers boden zich oogenblikkelijk aan om in de mijn af te dalen, echte helden, die de slachtoffers naar boven zouden brengen.

De minuten leken uren. Plots kwam er beweging onder de wachtende menschen. De ongedeerden verschenen... Roerende tooneelen speelden zich af. Dan werden de eerste gekwetsten boven gehaald en vlug naar het hospitaal vervoerd. Er waren, helaas, ook al lijken gevonden, en een zaal van de fabriek werd tot doodenzaal

ingericht. Een der bestuurders van de firma liep angstig rond.

— Een vreeselijke ramp, zei hij tot een dokter. Herhaaldelijk worden er gekwetsten en doden naar boven gebracht. 't Is toch erg!

Hartverscheurende tooneelen grepen plaats. Gekwetsten en verminkten kregen de eerste zorgen in een bijgebouw. Weenende familieleden werden soms haastig geroepen, om een vader of zoon nog eens voor de laatste maal te zien.

Traag ging de dag ten einde, maar het werk lag niet stil. Nieuwe groepen redders daalden af. Er waren nog vermisten. Er woedde brand in de mijn. Men sloot het vuur af. In veel huisjes heerschte reeds rouw, want verscheidene slachtoffers waren al herkend.

Tot in den nacht bleef het druk aan de ingang van de mijn. Geheimzinnig blonken er enkele lichtjes. In de doodenzaal werden nog nieuwe slachtoffers gebracht. Maar de redders gaven den strijd niet op. Ze waagden eigen leven, om dat van anderen te redden, al was de taak moeilijk en vol gevaren...

In een zaal van het ziekenhuis, waar lange rijen gekwetsten lagen, kwam Klaas Bonten tot het bewustzijn terug. Een ganschen nacht had de

dokter gestreden om hem in 't leven te houden, door hem uit een toestel te laten ademen. En nu in den vroegen morgen kwam Klaas bij. Verdwaasd keek hij rond zich. Hij herinnerde zich eerst niets, maar na enkele minuten, mompelde hij zacht:

— O, ja, er was een ontploffing in de mijn. Ik ben daar ergens gevallen, en wat daarna gebeurd is, weet ik niet meer. Mijn hoofd is zoodof.

— Voelt ge u al beter? klonk plots een vriendelijke stem.

Een verpleegster boog zich over hem.

— Ben ik ernstig gekwetst? vroeg Klaas ongerust.

— Eenige wonden aan het hoofd van vallende steenen, en ge hadt ook slecht gas ingeademd. Maar voor u is het gevaar geweken.

— Hoe ben ik hier geraakt? Wie heeft me gered?

— Dat weet ik niet... ge zijt hier gisterennamiddag binnen gebracht. Ge moogt nu wat drinken.

— O, ja, ik heb hevigen dorst.

Gretig ledigde Klaas het glas. Maar dan vroeg hij weer angstig:

— En wat is er met mijn vrienden gebeurd?

Dat kon de verpleegster natuurlijk niet vertellen.

— Lig nu maar rustig. Straks komt de dokter, zei ze.

De verpleegster ging weer heen, want andere gekwetsten hadden ook hulp noodig. Klaas zakte terug in het kussen en een dankbaar gevoel beving hem.

— O, ik ben gered, mompelde hij. God is goed voor mij. Maar Lodewijk, Gaston en Jozef zijn misschien wel dood!

Klaas zag, dat andere gekwetsten bezoek kregen, en droevig keek hij voor zich. Waarom had hij dit geluk ook niet? Hij verlangde naar zijn familieleden, ook naar zijn vader, die hem zoo veel verdriet aangedaan had.

Wat later kwam de dokter, die hem nog eens goed onderzocht. Hij zei tevreden:

— Ge zijt gered, jongen! Alle gevaar is geweken! Ge waart er ernstig aan toe.

— O, dokter, vroeg Klaas, weet ge niet of hier ergens een Lodewijk Driessen is? Het was een maat van me.

— Vriend, er zijn zoo veel gekwetsten. Ook in andere zalen, waar ik niet kom. Ge zult straks wel nieuws hooren. Er zijn geredden, die deze ramp niet zullen overleven. Wees zeer dankbaar!

— Is het zoo erg, dokter?

— Ja... en er zijn nog vermisten. De ware oorzaak van de ramp is nog niet gekend. Maar

rust nu, jongen, en houd moed. Ge moogt u niet vermoeien. Ge moet geheel beter worden, hé?

Ook de dokter verdween weer.

Klaas liet zijn oogen eens door de zaal gaan en zag dat er in vele bedden ernstige gekwetste mijnwerkers lagen. Velen waren heelemaal verbonden. Bij anderen laaide de angst nog op het gelaat; wat verder kreunde er een.

— O, God, wat ben ik U dankbaar, dat ik er nog zoo goed van af kom, prevelde Klaas. Ik kon ook dood zijn, of geheel verminkt. Vader toch, moest ge me nu zien liggen, wie weet, kwaamt ge niet tot inkeer. Zoo vlug ik hier weg mag, ga ik naar de streek terug. Nooit meer in de mijn!

Klaas lag nog lang te dubben, maar sluimerde dan toch wat in.

IV.

Vader Bonten liep weer door het dorp. Hij had verschillende herbergen bezocht, maar was toch nog niet dronken. Plots zag hij Emma, zijn dochter, op hem afkomen.

— Vader, riep ze, weet ge 't al? Onze arme Klaas!

Bonten schrok, maar vroeg, toch kregelig:

— Arme Klaas! Wat heeft dat te beteekenen?

— Er is een ontploffing geweest in de mijn waar hij werkte. Ik heb in de gazet gelezen, dat hij bij de gekwetsten is.

— Een ontploffing, herhaalde Bonten ontsteld. Klaas is toch niet dood?

— Neen, gekwetst, misschien wel ernstig. Hij zou kunnen sterven. O, we moeten naar hem toe.

— Ha, hij had maar niet naar ginder moeten gaan. 't Is zijn eigen schuld. Ik heb het hem genoeg gezegd.

— Vader, is dat al wat ge nu antwoordt? vroeg het meisje verontwaardigd. Bedenk toch eens, dat onze Klaas daar in een hospitaal ligt, en misschien wel zou kunnen sterven... En gij spreekt kwaad over hem.

Deze woorden striemden Bonten als een zweep in het gelaat, en 't was of hij plots beschaamd werd.

— Kom, we gaan naar huis, zei hij kort. Hebt ge die gazet bij u?

— Ja. O, 't is verschrikkelijk. En Lodewijk Driessen is bij de vermisten. Arme jongen! Maar ik ga seffens naar Charleroi. Ik weet zeker, dat Klaas naar ons zal verlangen. Ook naar u, vader, want hij hield van u, niettegenstaande al de ruzie. Wie weet, is hij al niet dood!

Bonten zweeg, maar er ging veel in zijn gemoed om. Weldra waren ze aan het hofje, dat

Emma sedert langen tijd niet meer betreden had. Ze haalde de gazet te voorschijn, en overhandigde ze aan vader. Bevend vouwde deze ze open.

— Vreeselijke mijnontploffing te Charleroi, stond er met groote kopletters.

Bonten las het verslag, en 't was of alles voor zijn oogen schemerde. Vooral de regel waar er stond: « Er zijn reeds dertien dooden bovengehaald », greep hem aan. Na de doodenlijst, volgden de namen van de gekwetsten. Op de vierde kolom stond er duidelijk: « Klaas Bonten ».

Ontsteld legde de boer de krant neer. Vreemd staarde hij voor zich uit.

— Wel, vader, wat zegt ge er van? vroeg Emma. Schrikkelijk, hé? Klaas staat bij de lijst van de geredden, maar zijn toestand kan verergeren. Zou het niet vreeselijk zijn, als hij daar in die vreemde stad, eenzaam moest sterven, terwijl zijn gedachten voorzeker bij ons waren? O, Klaas toch! kreunde het meisje, en ze barstte in snikken uit.

Bonten wrong krampachtig zijn handen. De wroeging sneed door zijn ziel. Was Klaas niet voor hem weggetrokken, door zijn schuld? Had Klaas niet dikwijls gepoogd om vrede te stichten in het verwaarloosde gezin, en was het niet steeds de vader, die alles bedierf?

— Emma, weet gij hoe we naar ginder kunnen

reizen? vroeg Bonten ernstig. Ge hebt gelijk, we moeten Klaas gaan bezoeken.

— Ja, zei Emma verlicht. Wel, vader, ik ga vlug naar oom. Die zal weten, hoe we moeten reizen en dan vertrekken we dadelijk. Bij mij op 't hof zeggen ze ook, dat ik het niet mag laten.

Haastig verliet Emma de hoeve.

— O, wie weet, komt alles nog niet terecht met Klaas en met vader. Wat zou dat een vreugde zijn! dacht ze.

Oom Antoon en tante Fien hadden het nieuws ook al gelezen. Ze waren tevreden, dat Bonten met Emma naar Charleroi zou gaan.

— Luister, zei oom. Maak u klaar, ik ga even naar mijnheer Hens; hij heeft een reisgids en zal een trein opzoeken. Ik kom dan wel alles uitlegen. En René, wat gaat ge met hem doen?

— O, hij moet ook mee. Klaas houdt zoo veel van hem!

— Ja, 't zal 't beste zijn. Houd nu maar moed!

Emma ging snel naar de hoeve, waar ze diende. Ze kleepte zich en de bazin gaf haar reisgeld en bemoedigde haar.

— Blijf ginder, zoo lang het noodig is, sprak ze vriendelijk.

Tegen den middag waren Bonten, zijn dochter en René al op weg. Ze zouden rond een uur of

vier te Charleroi zijn. Vader sprak weinig tijdens de reis, maar zat steeds in gedachten verzonken.

Toen ze te Charleroi aankwamen, reden ze met de tram recht naar het hospitaal. Ze werden eerst in een kamertje gelaten.

Vader en dochter waren zeer zenuwachtig. Was het nu waarlijk waar, dat in deze vreemde stad, in dit groot gebouw Klaas gewond neerlag? Een oogenblik later kwam er een zuster, die hun naar een groote zaal bracht. Bonten zag plots zijn zoon in het smalle, witte bed. De tranen schoten hem in de oogen toen hij dat bleke gelaat zag, gedeeltelijk omwonden. Het kropte hem in de keel.

— Klaas! riep René weenend uit, en hij boog zich het eerst over zijn grooten, braven broer.

Klaas, die van hun komst verwittigd was, voelde zich verheugd, en vriendelijk lachte hij de bezoekers toe.

— Klaas toch! snikte Emma. Hoe voelt ge u?

— Goed, goed. De dokter is tevreden. Ik zal genezen. Dag vader. O, wat doet het me deugd dat ge gekomen zijt! Ik lag hier zoo eenzaam, ik verlangde zoo naar u. Dat is wat te zeggen, hé, zulk een ramp. Goddank werd ik vlug gered. De arme Lodewijk is vermist. Hij zal wel dood zijn...

Vader Bonten was verlegen, en wist niet goed

wat te zeggen. Hij zag alles in een waas. Er ging hem zooveel door hart en hoofd, en plots boog hij zich ontroerd over zijn zoon neer.

— Klaas, zei hij, ik ben een slechte vader geweest. Ik voel het nu. Ik heb mijn gezin verwoest. Maar het zal beteren. Ge moet terug komen. Ik zal weer ernstig werken en nooit meer drinken. Wilt ge nog, jongen?

— Zeker, vader, antwoordde Klaas verheugd. O, hoe heerlijk klonken die woorden hem toe!

— Klaas, hebt ge geen pijn meer? vroeg Emma nu. O, wat schrokken we toen we het bericht van de ramp lazen!

— Neen, ik heb geen pijn. Ja, ik ben door het oog van een naald gekropen. Een kennis heeft me gezegd, dat drie van mijn makkers, met wie ik gevlucht was, omgekomen zijn. Het had ook mijn lot kunnen wezen. God zij gedankt... ik werd niet erg getroffen. Alle gevaar is geweken. Ik heb nog wel wonden, maar dat is niets, zegt de dokter. Na enkele dagen hoop ik het ziekenhuis te verlaten. En dan kom ik terug. O, ik kon zoo naar ons dorpje verlangen! En nu weer zie ik het hoefje, de bosschen en de weiden voor mijn oogen. Het is er heel anders dan hier, veel rustiger en vrediger... En dan de zon, de lucht. Nooit kom ik weer in een mijn.

— O, Klaas, zei vader ontroerd, samen zullen we ons er weer bovenop helpen.

— En ik kom dan ook terug naar huis, beloofde Emma.

— Wat ik geleden heb, gedurende den tocht naar hier, is niet te beschrijven. Ik ben een ander mensch geworden, verzekerde vader Bonten.

— De arme Gaston Vermeersch is overleden. Ernstig gekwetst hebben ze hem boven gehaald; men hoopte hem nog te redden, maar vannacht is hij gestorven. Arme jongen, vertelde Klaas. Robert Larens en Jef Karels werkten in een andere mijn.

— Klaas, ge hebt zeker wel angstige oogenblikken doorleefd in de mijn? vroeg Emma.

— Dat is niet te beschrijven, zuster! O, soms hoor ik die slagen nog in mijn ooren. En dan die wilde vlucht door de gangen. Het geroep van gekwetsten, en dan een slag vlak bij ons. Ik viel neer, waarna ik hier ontwaakte. Het zijn echte helden, die in de mijn gedaald zijn om ons te redden. Ze hebben hun leven gewaagd. Eerst scheen ik er heel erg aan toe, zei de dokter, maar dat viel dan toch mee. Meer kan ik niet vertellen. 't Lijkt me soms wel een droom.

Nog een tijdje bleven de familieleden praten, maar weldra moesten ze de ziekenzaal verlaten, want Klaas had nog veel rust noodig.

Toen Klaas daar weer alleen lag, zonk een

groote vreugde over hem neer. Hij had niet vruchteloos geleden. Vader kwam tot inkeer. Alles zou weer goed worden. En met een visioen van een gelukkig leven op de hoeve, viel dien avond Klaas in slaap.

Den volgenden dag bezochten vader, Emma en René Klaas weer.

Bonten moest dan terug naar zijn dorp, en Emma naar haar hoeve. Klaas zou nog een week in het ziekenhuis blijven. Innig nam vader afscheid van hem, en nogmaals beloofde hij beterschap, en welgemoed zei hij:

— Ja, Klaas, we gaan flink aan den gang. Dat verzeker ik u!

Toen vader wat later op straat kwam, ontroerde hij geweldig. Er stonden duizenden menschen. Een lange lijksstoet werd gevormd. Dertien slachtoffers werden ten grave gedragen. Droevig weerklonk een doodenmarsch. Snikkende en wanhopige moeders en kinderen schreden achter de lijkkasten.

— O, ik had daar ook kunnen stappen, dacht Bonten. 't Zou vreeselijk geweest zijn. Ik zou het nooit vergeten hebben en er heel mijn leven voor boeten. Klaas, jongen toch, aan welk een gevaar zijt ge ontsnapt...

Toen Bonten een uur later in de trein zat, leek het of de droeve tonen hem nog in de ooren klon-

ken. En in zijn geest, zag hij de weenende familieleden.

Een week later heerschte er groote vreugde op het hofje van boer Bonten. Vanmorgen was Klaas teruggekomen, geheel genezen. Nu moest hij nog alleen wat aansterken, maar in deze gezonde lucht zou dit vlug gebeuren.

Vader hield woord. Ja, soms kwam de bekoring weer wel eens op om te drinken, maar moedig streed hij er tegen. En dan dacht hij aan zijn vreeselijke reis naar Charleroi, toen het hem toescheen, of hij door zijn ellendig gedrag zijn braven zoon naar den dood gejaagd had.

Zoodra haar meesteres van een andere meid voorzien was, kwam Emma ook naar huis. Klaas had voor het ongeluk een schadevergoeding gekregen en betaalde daarmee de schulden.

Jozef, de oudste zoon, bleef wel te Antwerpen wonen, maar bezocht nu en dan zijn familie.

Er heerschte op de hoeve vrede, geluk en voorspoed.

EINDE.

IN DE MIJN.

Om u beter over het leven van de mijnwerkers te kunnen vertellen, ben ik eens in een mijn bij Luik gedaald. Nooit zal ik dat bezoek vergeten. Met een lantaarn kroop ik, onder leiding van een ingenieur, uren lang door nauwe gangen, nu voorover, dan op den rug. Soms was er nauwelijks ruimte genoeg om ons door te laten. En op eenzame plaatsen trof ik mijnwerkers aan, die op den rug lagen en zoo steenkool loshakten. Anderen werkten in ruimere gangen, waar ze recht konden staan.

Maar ik denk vooral aan hen, die op die afgelegen plekjes arbeiden. En ik stelde me voor, hoe afschuwelijk het zijn moet, als er dan een instorting of een ontploffing plaats heeft!

Ja, daar hebben we wel diep den indruk opgedaan, dat de taak van den mijnwerker zeer zwaar en gevaarlijk is.

Zeker men zoekt meer en meer naar middelen tot bescherming en beveiliging. En er zijn groote verbeteringen ingevoerd.

Maar dikwijls toch nog worden we opgeschrikt door rampen, als waarvan we in dit boekje verteld hebben. En dan leest ge, dat

heldhaftige mijnwerkers in de getroffen mijn afdalen, om hun gewonde makkers te redden of dooden boven te halen. Ze wagen hun leven, want telkens kunnen er zich nog ontploffingen voordoen.

Na den dood van Koningin Astrid, was het meer dan een jaar lang heel stil geweest in het paleis te Laken. De Koning in zijn treurnis, hield geen ontvangsten.

In December 1936, bijna 16 maanden na het overlijden van de Koningin, liet de Koning voor het eerst in 't paleis een maaltijd aanrichten.

't Was voor mijnwerkers, die bij de ramp van La Bouverie in den gevaarlijken put waren gedaald, om getroffen arbeiders te redden. Zoo wilde de Koning die redders huldigen. Hij zat met hen aan en sprak over de smart van de beproefde families.

Die ontroerende ontvangst was geheel in den geest van Koningin Astrid, die zich ook zoo dikwijls medelijdend over ongelukkigen heeft ontfermd.